International Online Journal of Educational Sciences, 2014, 6 (1), 183-197

iojes
www.iojes.net

International Online Journal of Educational Sciences

ISSN: 1309-2707

The Research of Acquisition Levels of Concepts Regarding Social Studies Lesson: A Quantitative Research

Mustafa Şeker[1]

[1]*Yildiz Technical University, Faculty of Education, Istanbul, Turkey*

ARTICLE INFO

Article History:
Received 20.01.2014
Received in revised form 22.02.2014
Accepted 10.03.2014
Available online 21.04.2014

ABSTRACT

In the 2005 Social Studies Programme, it was identified in which classes the concepts will be taught in the programme in steps of introduction, development and reinforcement.The concepts in this regard were subject to classification according to thelevels, interest, desire and needs of students. This research aims to identify the level of acquisition by school boys and girls of the concepts of introduction, development and reinforcement levels in the Social Studies the 4th, 5th, 6th and 7th grades. In this study, in which a descriptive method was used, the existing situation and conditions were researched as the year. It can be said that the success rates of the levels of acquisition as a result of concept teaching in the levels of the 4th and the 5th grade sare in sufficient at the level of following the lower class (The 4th grade) and the upper class level (the 5th grade) in the stage of "Introduction and Development" of the 4th and the 5th grades. Looking into the distribution of the concepts given the 6th and the 7th grades at the level of "introduction, development and reinforcement", both in the 6th as well as in the 7th grades, most of the concepts given were seen to be "reinforcement" level concepts. Grades concepts, the "gender" variable of students are not influential and it can be added that the levels of success/failure achieved/suffered are independent of the effect of "gender" factor. In this regard, the fact that the acquisition states of social studies concepts of the 4th Grade students are higher compared to those of the 5th grade, and the states of the 6th grade students in comparison to those of the 7th grades clearly suggest that education/teaching studies regarding the same concepts for two consecutive years are inadequate. Among the reasons for these insufficiencies, we can state that educational-training activities are not conducted or supported enough with suitable methods, techniques and strategies.

© 2014 IOJES. All rights reserved

Keywords:
Social Studies, Curriculum, Textbooks, Concept

Extended Summary

Introduction

Social studies education was given through various lesson sand programmes from 1924 to 2005. The Social Studies Training Programme, which came into force in the year 2005 is a programme that was developed as a result of melting and arranging in a pot of citizenship the basic disciplines belonging to Social Sciences. Social Studies is synthesis of the disciplines belonging to social sciences based on citizenship. (Barr, R., J. L. Barth and S. S. Shermis, 1978). Social Studies aims to raise individuals fully equipped with knowledge and skills by regarding the core of the disciplines related to Social Sciences in order to maintain the cultural heritage. (Ozturk and Otluoglu, 2003).Theprogrammesalsoneedto be keptupdated in theface of

Corresponding author's address: Yildiz Technical University, Faculty of Education, Esenler, Istanbul, Turkey
Telephone: 0212 3834859
Fax: 0212 3834808
e-mail: mseker@yildiz.edu.tr
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2014.01.016

© 2014 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

changing World conditions. Specifically, thisneed is even more significant for social studies class which deal with the society as its main topic. Interms of both the content of the programme as well as the materials used, Social Studies must never be behind the wind of social change. Social Studies Programme regards knowledge of phenomena, which singly fails to establish a meaning, as a mile stone of mental schema that students themselves structures rather than dealing with it as the final objective. Naming distinguishing distinctive and common features, that is to say, one distinguishing one cluster of phenomena from another cluster of phenomena constitutes the next upper level called "concept" (Ministry of National Education, 2005).

One of the method sapplied in concept teaching is to make it possible for a student to reach generalization with the help of an example that best describes the concept. In this method, the student is helped to find the descriptive qualities by examining many examples regarding the concept, and is shown the path to generalization (Ministry of National Education, 2005). In the 2005 Social Studies Programme, it was identified in which classes the concepts will be taught in the programme in steps of introduction, development and reinforcement.The concepts in this regard were subject to classification according to thelevels, interest, desire and needs of students (Kaymakci, 2009).

The Purpose of the Research

This research aims to identify the level of acquisition by school boys and girls of the concepts of introduction, development and reinforcement levels in the Social Studies the 4th, 5th, 6th and 7th grades. Thus, whether the concepts taught at the same level in the 4th-5th and the 6th-7th grades become different in the lower/upper class level, and the findings were analyzed and reached a conclusion, and some suggestions were made.

Research Model

In this study, in which a descriptive method was used, the existing situation and conditions were researched as the year.

Gathering Data and Analysis

In the scale used in the study, students were posed research questions in the form of 3 stages. At the first stage of the scale, the students were given pictures/photographs related to the concept that remind the concept, and asked with which concepts listed in the form of multiple choice and mixed style these given materials are related to. At the second stage, different concepts related to main concepts were listed in order for students to find, and the students were asked to find which of the concepts given are related to the main concepts stated. Finally, at the third stage, the students were posed a question in the form of " Provide some information about the…….concept" and were asked what they knew about that concept. For the analysis of research data SPSS 20 wasused.

Discussion and Result

The findings about the study were analyzed regarding identifying the acquisition states of concepts of introduction, development and reinforcement levels which arestated in the Social Studies the 4th, 5th, 6th and 7th grades curriculum and are included in the teacher's guide books that were prepared in paralel with the programme. Within the concepts included in the programme and the guide's book, "Introduction" level concepts were emphasized more in both the fourth as well as the fifth grades. These concepts become different in terms of levels of acquisition at the point students pass from the fourth grade to he fifth grade, and as for under standing and comprehending the target concept "fully" in terms of acquisition levels of concepts , it was found out that 7 concepts (Country, Pay, Income/Expense, Trade, Election, Ceremony, Continent) in the 4th grade had the highest distribution, in the 5th grade, however, 6 concepts (Social Interaction, Social Organization, Independence, the Media, National Culture, Wasting) were established to have been comprehended fully. In addition, in the same class levels (the 4th and the 5th classes) acquisition

levels 4 of the concepts given at the "Development" level (Feeling, Responsibility, Saving, Solidarity) were found out to have the highest distribution as a result of the findings. In the 5th grade level, however, the number of concepts with the highest distribution turned out to have been only 2 (Profession, Similarity/Distinction). Thus, it can be said that the success rates of the levels of acquisition as a result of concept teaching in the levels of the 4th and the 5th grade sare in sufficient at the level of following the lower class (The 4th grade) and the upper class level (the 5th grade) in the stage of "Introduction and Development" of the 4th and the 5th grades. Therefore, just as in the "introduction level concepts, in the teaching of "development" level concepts, the need for using different and effective methods arise. Looking into the distribution of the concepts given the 6th and the 7th grades at the level of "introduction, development and reinforcement", both in the 6th as well as in the 7th grades, most of the concepts given were seen to be "reinforcement" level concepts. Among these concepts, the concepts with the highest distribution (by being labelled by students as comprehended "fully") were seen to be the concepts in the 6th grade, which are (Thought, Human Environment, Climate, Location, Religion, Budget, Economic Operation, Profession, Consumption, Transportation, Constitution, Democracy, Sovereignity, Public Opinion, Law). On the other hand, when we examine the concepts at the 7th Grade "Reinforcement" level (Natural Environment, Value, State, Language, Change, Economy, Production, Product, Participation, Citizen, Jurisdictionand Administration) which had the highest distribution by students answering as "full" were seen to be behind the concepts in the 6th Grade. Taking every thing into account, it is noticeable that levels of acquisition of concepts in the 6th and the 7th grades level show difference in favour of the 6th grade level and that there is some kind of in sufficiency in the concept teaching in the 7th grade level. Hence, there may be a need to revise the methodology and strategies in teaching concept in these class levels. On the other hand, when taking Partial Eta Squared values (μ) into consideration which indicate the magnitude of the impact of independent variables on dependent variables, on the acquisition state of Social Studies the 4th, 5th, 6th and the 7th Grades concepts, the "gender" variable of students are not influential and it can be added that the levels of success/failure achieved/suffered are independent of the effect of "gender" factor. In this regard, the fact that the acquisition states of social studies concepts of the 4th Grade students are higher compared to those of the 5th grade, and the states of the 6th grade students in comparison to those of the 7th grades clearly suggest that education/teaching studies regarding the same concepts for two consecutive years are inadequate. Among the reasons for these insufficiencies, we can state that educational-training activities are not conducted or supported enough with suitable methods, techniques and strategies.

Sosyal Bilgiler Dersine Ait Kavramların Kazanılmışlık Düzeylerinin Araştırılması: Nicel Bir Araştırma

Mustafa Şeker[1]

[1]*Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İstanbul, Türkiye*

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihçesi:
Alındı 20.01.2014
Düzeltilmiş hali alındı 22.02.2014
Kabul edildi 10.03.2014
Çevrimiçi yayınlandı 21.04.2014

ÖZ

Dünyada toplumsal alanda meydana gelen gelişmeler ışığında çeşitli programlar aracılığıyla dizayn edilen Sosyal Bilgiler, ülkemizde 2005 yılında yapılan kapsamlı değişikliklerle yapılandırmacı anlayışı esas almış, kavramlar programda aşamalı olarak giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeylerinde verilmiştir. Bu anlamda kavramlar; öğrencilerin seviyesi, ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda bir sınıflamaya tabi tutulmuştur. Bu araştırma; sosyal bilgiler 4., 5., 6. ve 7. sınıf giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeyi kavramlarının kız ve erkek öğrenciler tarafından kazanılmışlık düzeylerini belirlemeyi amaçlamıştır. Betimleme yönteminin kullanıldığı bu araştırmada var olan durum ve şartlar aynen olduğu gibi araştırılmıştır. Buna göre; 4. ve 5. sınıfların giriş ve geliştirme düzeyi kavramlarının alt sınıfta (4. sınıf) ele alındıktan sonra üst sınıf (5. sınıf) seviyesinde tekrar verildiği görülmüş, ancak yapılan kavram öğretimi sonucunda ortaya çıkan kavram kazanılmışlık düzeylerine ait başarının yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. 6. ve 7. sınıf öğrencilerine "giriş, geliştirme ve pekiştirme" düzeyinde verilen kavramların dağılımına baktığımızda hem 6. sınıf hem de 7. sınıf düzeyinin her ikisinde de verilen kavramların çoğunlukla "pekiştirme" düzeyi kavramları olduğu görülmüştür. Sosyal bilgiler 4., 5., 6. ve 7. sınıf kavramlarının kazanılmışlık durumları üzerinde öğrencilerin "cinsiyet" değişkeninin etkili olmadığı, elde edilen başarı/başarısızlık durumlarının "cinsiyet" faktörünün etkisinden bağımsız olduğu söylenebilir. Bu çerçevede; 4. sınıf öğrencilerinin edindikleri sosyal bilgiler kavramlarının kazanılmışlık durumlarının 5. sınıflara göre, 6. sınıf öğrencilerinin durumlarının da 7. sınıflara göre daha yüksek olması, iki yıl üst üste aynı kavramlara yönelik yapılan öğretim çalışmalarının yetersiz kaldığına işaret olarak gösterilebilir. Bu yetersizliklerin sebepleri arasında, kavram öğretimine yönelik yapılan eğitim-öğretim faaliyetlerinin uygun yöntem, teknik ve stratejilerle yeteri kadar desteklenmemesi sebep olmuş olabilir.

© 2014 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:
Sosyal Bilgiler, Eğitim-Öğretim Programı, Ders Kitabı, Kavram

Giriş

Sosyal bilgiler terimi ilk kez 1916'da ABD'de kullanılmaya başlanmış olup 1960'lara kadar ağırlıklı bir biçimde tarih ve coğrafya konuları etrafında okutulmuştur. Sosyal bilgilerin içerik noktasındaki yapılanma süreci 1960'lardan itibaren diğer sosyal bilimlere ait disiplinleri de bünyesinde barındıracak şekilde düzenlenmiş olup günümüzde aynı şekilde devam etmektedir. (Barr, R., J. L. Barth and S. S. Shermis, 1978; Öztürk and Otluoğlu, 2003; Spring, 2005; Klibeard, 2002).

Sosyal bilgiler eğitimi, 1924'den 2005 yılına kadar çeşitli programlar aracılığıyla verilmiştir. Sosyal bilgiler dersinin bütüncül bakış açısıyla ele alınarak ilköğretim 4., 5., 6. ve 7. sınıflarda okutulmaya başlanması 1998 öğretim programıyla başlamıştır.

Değişen dünya şartları karşısında yetersiz kalmamak için programlar da güncelliğini korumak zorundadır. Bu zorunluluk özellikle toplumu konu alan sosyal bilgiler dersi için daha da önemli hale gelmektedir.

Türkiye'de ise yapılandırmacılık çerçevesinde hazırlanan 2005 Sosyal Bilgiler Programı, NCSS (National Council for the Social Studies) tarafından geliştirilen tematik bir anlayışı benimseyerek, farklı

[1]Sorumlu yazarın adresi: Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Davutpaşa Kampüsü, Esenler, İstanbul, Türkiye
Telefon: 0212 3834859
Faks: 0212 3834808
e-posta: mseker@yildiz.edu.tr
DOI: http://dx.doi.org/10.15345/iojes.2014.01.016

© 2014 International Online Journal of Educational Sciences (IOJES) is a publication of Educational Researches and Publications Association (ERPA)

sosyal bilgiler yaklaşımlarını bünyesinde barındıran, disiplinlerarası yaklaşımı yansıtan, bilgiyi üretmek ve kullanmak için gerekli kavram, beceri ve değerlerle donanmış etkin Türkiye Cumhuriyeti yurttaşları yetiştirme anlayışıyla hazırlanmıştır (Ata, 2006). Sosyal Bilgiler Programı, tek başlarına bir anlam kurmaya yetmeyen olgular bilgisini son hedef olarak ele almak yerine onu, öğrencinin bizzat kendisinin yapılandıracağı zihinsel şemanın yapıtaşları olarak görmektedir. Olguların ayırt edici ortak özellikleri; yani bir olgular kümesini diğer bir olgular kümesinden ayıran adlandırma, "kavram" denilen bir üst sınıflamayı oluşturur (MEB, 2005). Merrill ve diğerleri(1979)'nin de belirttiği gibi kavramlar, tek bir sözcük ya da terimle belirtilen, benzer özellikleri olan ve konu dışı özelliklerde çeşitlilik arz eden bir grup nesne, sembol, fikir veya olayların öğretiminde kullanılır (Atasayar, 2008). Kavramları günlük ve bilimsel kavramlar diye ikiye ayrılır. Günlük kavramlar, çocukların okul dışı karşılıklı etkileşimi ile ortaya çıkan ve günlük yaşam sürecinde gelişen kavramlardır. Bilimsel kavramlar ise, formal bir anlayış çerçevesinde okulda kazanılan kavramlardır (Vygotsky, 1994).

Kavram öğretiminde uygulanan yöntemlerden biri, öğrencinin kavramı en iyi anlatan örnekten hareket ederek bir genellemeye ulaşmasını sağlamaktır. Bu yöntemde öğrencinin kavramla ilgili birçok örneği inceleyerek tanımlayıcı nitelikleri bulması ve bu yolla genellemeye gitmesi sağlanır (MEB, 2005). 2005 Sosyal Bilgiler Programı'nda kavramların programda aşamalı olarak giriş, geliştirme ve pekiştirme olmak üzere hangi sınıflarda öğretileceği belirtilmiştir. Bu anlamda kavramlar; öğrencilerin seviyesi, ilgi, istek ve ihtiyaçları doğrultusunda bir sınıflamaya tabi tutulmuştur (Kaymakçı, 2009).

Kavram öğretimi noktasında geçmişten günümüze farklı anlayışların olduğu görülmüştür. Türkiye'de dersler bazında bütün eğitim-öğretim programlarının yenilendiği 2005 yılından önce dünyada kavram öğretimi noktasında yapılandırmacı anlayışın kabul edildiği görülmektedir. Bu görüş doğrultusunda şekillenen konulardan biri de etkili kavram öğretimi için kavram analizlerinin yapılması fikridir. Buna göre; başarılı bir kavram öğretimi için ilk aşama; ilgili kavramın en sık kullanılan adının belirlenmesidir. Daha sonraki aşamada kavramın anlamını ifade eden uygun ve basit bir tanımının ortaya konması gerekir. Üçüncü aşamada ise nitelik yönüyle kavramın temel özelliklerini ortaya koyan ayırıcı vasıflarının belirlenmesidir (Martorella, 1998).

Ülkemizde ilk ve orta dereceli bütün okullarda müfredat programları yapılandırmacı öğrenme kuramı esas alınarak hazırlanmıştır ve bu kuramın ilkelerinin öğretimin planlanması ve uygulanmasından değerlendirilmesine kadar, eğitim ve öğretim sürecinin her safhasında hayata geçirilmesi beklenmektedir. Bu yaklaşımda öğrencilerin okul yaşantısı dışında edindikleri bilgilerin ve önceki deneyimlerinin göz önüne alınması derste öğretilecek kavramların öğrenciler tarafından bilimsel tanımına uygun doğru olarak anlaşılması için gereklidir. Yapılandırmacı yaklaşımda öğrencilerin, derslerin dayandığı disiplinlerin temel kavramlarını bilmeleri beklenmektedir. Bu sebepten etkili, kalıcı ve anlamlı bir öğrenmenin gerçekleşmesi için kavramlar ve temel özellikleri, kavram gelişim süreçleri, kavram öğrenme ve öğretme yaklaşımları, öğrencilerin sahip oldukları kavram yanılgıları ve bu yanılgıların giderilmesinde kullanılabilecek öğretim, yöntem, strateji ve tekniklerinin eğitimciler tarafından bilinmesi ve uygulanması gereklidir (Malatyalı ve Yılmaz, 2010). Sosyal Bilgiler dersinde geçmişte uygulanan ve giderek önemini kaybetmeye başlayan klasik yöntemlerin yerine derslerde öğrencileri daha canlı kılacak ve derse katılımını sağlayacak görsel araçların ve teknolojiyle birebir bağlantılı olan bilgi sistemlerinin kullanılması önemlidir (Şimşek, 2008).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma; öğrencilerin sosyal bilgiler 4., 5., 6. ve 7. sınıf giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeyi kavramlarının kazınılmışlık düzeylerini belirlemeyi amaçlamış, var olan durum, cinsiyet faktörü etkisi de göz önünde bulundurularak tespit edilmeye çalışılmıştır. Böylece 4. ve 5. sınıflar ile 6. ve 7. sınıflar arasında aynı düzeyde (giriş, geliştirme, pekiştirme) verilen kavramların alt sınıf/üst düzeyinde farklılaşıp farklılaşmadığı araştırılmış, elde edilen bulgular analiz edilerek sonuca ulaşılmış ve bazı önerilerde bulunulmuştur.

Yöntem

Araştırma Modeli

Betimsel araştırma yönteminin kullanıldığı bu çalışmada var olan durum ve şartlar aynen olduğu gibi araştırılmıştır. Betimsel araştırma verileri, betimsel istatistikler kullanılarak (örneğin, frekans, yüzde vb.)

analiz edilir (Özdamar ve diğerleri, 1999). Bu tür araştırmalar var olan durumların daha önceki olay ve koşullarla ilişkilerini ele alarak, durumlar arasındaki etkileşimi açıklamayı hedefler (Kaptan, 1998).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırma evrenini İstanbul ili Ümraniye ilçesi okulları, örneklemini ise bu ilçede yer alan sosyoekonomik durumları itibariyle birbirine yakın 2 farklı ilkokul ve ortaokul oluşturmuştur. Bu okullarda eğitim-öğretim gören 4., 5., 6. ve 7. sınıf öğrencileri ile durum araştırması yapılmış, cinsiyet faktörü de göz önünde bulundurularak var olan durum tespit edilmeye çalışılmış, daha sonra örneklemden elde edilen bulgular analiz edilmiştir. Araştırma için, geçerliliği ve güvenilirliği test edilerek hazırlanmış bir "kavram ölçeği" kullanılmıştır. Ölçekte yer alan kavramlar, MEB Sosyal Bilgiler 4., 5., 6. ve 7. Sınıflar Eğitim-Öğretim Programı'nda yer verilen giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeyi kavramlarıdır. Ölçeğin güvenilirliği ise test-tekrar test yöntemi ile 0,89 olarak hesaplanmıştır.

Sosyal Bilgiler Eğitim-Öğretim Programı'nın işaret ettiği kavramlardan oluşan ölçek, yine programın altını çizdiği aşağıdaki noktalar dikkate alınarak hazırlanmıştır. Buna göre; 2005 Sosyal Bilgiler Programı'nda kavram öğretimi için şunlara değinilmiştir; "öğrencinin kavramla ilgili birçok örneği inceleyerek tanımlayıcı nitelikleri bulması ve bu yolla genellemeye gitmesi sağlanır. Aslında bu iki yöntem birbiriyle bağdaşmaz değildir. Deneyimlerden genellemeye gitme süreciyle öğretim, aşağı yaş düzeylerinde; tanımlarla kavram geliştirme ise yukarı eğitim düzeylerinde daha etkili olabilir" (MEB, 2005). Programın altını çizdiği konular göz önünde bulundurularak ölçek, Yıldız Teknik Üniversitesi'nde bu alanda uzman 3 farklı öğretim üyesine incelettirilmiş ve görüşleri alınmıştır. Daha sonra uzman görüşleri çerçevesinde ölçekte yer alan sorular, tekrar gözden geçirilmiş ölçek, yapılandırmacı anlayış noktasında yeniden düzenlenerek objektif, bilimsel ve işlevsel olmayan kısımlar çıkarılarak pilot uygulamaya hazır duruma getirilmiştir.

Uzman görüşleri doğrultusunda son şekli verilen ölçekte *(ayrı ayrı uygulanmak üzere 4./5. sınıf öğrencileri için 19, 6./7. sınıf öğrencileri için 27 kavramdan oluşan ölçek)* yer alan kavramlarla ilgili araştırma soruları, birbirinden farklı 3 aşama halinde pilot çalışmaları yapılmak üzere öğrencilere sunulmuştur. Uzman görüşleri doğrultusunda son şekli verilen ölçeğin 1. aşamasında; öğrencilere, her bir kavramı hatırlatıcı ve bu kavramla ilgili olan resim/fotoğraflar verilmiş, verilen bu materyallerin çoktan seçmeli ve karışık olarak sıralanmış kavramlardan hangisi ile ilgili olduğu sorulmuştur. 2. aşamada; öğrencilerin bulması için ana kavramla ilgili başka kavramlar sıralanmış, verilen kavramlardan anlamca hangilerinin belirtilen ana kavramla ilgili olduğunun bulunması istenmiştir. 3. aşamada ise öğrencilere, "…….. kavramı hakkında bilgi veriniz" şeklinde açık uçlu bir soru yöneltilerek verilen kavram hakkında ne bildikleri öğrenilmeye çalışılmıştır.

Daha sonra ölçeğin, bir ilkokulda (4. Sınıf düzeyinde) toplam 41 ve ortaokulda (5., 6. ve 7. sınıf düzeylerinde) toplam 76 öğrenci ile pilot çalışması yapılmıştır. Yapılan pilot uygulama sonucunda ölçekte, öğrenciler tarafından anlaşılamayan ve yetersiz kalan kısımlar belirlenerek düzeltilmiş ve ölçeğe son şekli verilmiştir. Daha sonra her sınıf düzeyi için hazırlanan ölçek, sosyal bilgiler dersinin işlendiği 40+40+40 dakikalık farklı ders saatlerinde örneklem gruplarına uygulanmıştır. Her bir aşamada yer alan sorular için farklı zaman dilimleri kullanılmış, bir aşama tamamlanmadan diğerine geçilmemiştir. Öğrencilerin her aşamadaki her bir soruya verdikleri cevaplar ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Bir kavramla ilgili soruya verilen cevaplar, 4. sınıf ile 5. sınıf, 6. sınıf ile de 7. sınıf olmak üzere kendi aralarında, ayrı ayrı ve alt sınıf/üst sınıf (4. sınıf/5. sınıf ve 6. sınıf/7. sınıf) seviyesinde kıyaslanarak değerlendirmeye tabi tutulmuşlardır. Daha sonra elde edilen araştırma bulguları, SPSS 20 kullanılarak analiz edilmiştir.

Bulgular

Sosyal Bilgiler 4., 5., 6. ve 7. sınıf öğretim programında belirtilen ve programa paralel hazırlanan öğretmen kılavuz kitaplarında yer verilen giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeyi kavramlarının kazanılmışlık düzeylerine yönelik yapılan çalışmada aşağıdaki bulgularla karşılaşılmıştır. Bu kavramlar, 4. ve 5. Sınıf ile 6. ve 7. Sınıf düzeylerinde alt sınıf/üst sınıf seviyelerinin her ikisinde de aynı biçimde verilen kavramlar şeklinde belirlenmiştir. 4. ve 5. sınıf düzeylerinde verilen kavramlara yönelik bulgulara ait analizler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1. Giriş düzeyi kavramlarına verdikleri cevaplara göre öğrenci dağılımları

Kavramlar	Sınıflar		Tam			Kısmen			Hiç			Toplam		
			Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
Milli Kültür	4	f	31	36	67	24	11	35	4	6	10	59	53	112
		%	27,7	32,1	59,8	21,4	9,8	31,2	3,6	5,4	9	52,7	47,3	100
	5	f	27	32	59	19	8	27	7	5	12	53	45	98
		%	27,5	32,7	60,2	19,4	8,2	27,6	7,1	5,1	12,2	54,1	45,9	100
Vatan	4	f	41	37	78	13	12	25	7	2	9	61	51	112
		%	36,6	33	69,6	11,6	10,7	22,3	6,3	1,8	8,1	54,5	45,5	100
	5	f	38	24	62	22	9	31	1	4	5	61	37	98
		%	38,8	24,5	63,3	22,4	9,2	31,6	1	4,1	5,1	62,2	37,8	100
Ücret	4	f	35	56	91	10	7	17	4	0	4	49	63	112
		%	31,3	50	81,3	8,9	6,3	*15,2*	3,5	0	3,5	43,8	56,2	100
	5	f	54	20	74	14	5	19	2	3	5	70	28	98
		%	55,1	20,4	75,5	14,3	5,1	19,4	2	3,1	5,1	71,4	28,6	100
Gelir ve Gider	4	f	39	50	89	4	10	14	7	2	9	63	49	112
		%	34,8	44,6	79,4	3,6	8,9	12,5	6,3	1,8	8,1	56,2	43,8	100
	5	f	55	13	68	14	9	23	6	1	7	73	25	98
		%	56,1	13,3	69,4	14,3	9,2	23,5	6,1	1	7,1	74,5	25,5	100
İsraf	4	f	44	36	80	17	6	23	4	5	9	65	47	112
		%	39,3	32,1	71,4	15,2	5,3	20,5	3,6	4,5	8,1	58	42	100
	5	f	38	39	77	7	10	17	1	3	4	48	50	98
		%	38,8	39,8	78,6	7,1	10,2	17,3	1	3,1	4,1	49	51	100

Tablo 2. Giriş düzeyi kavramlarına verdikleri cevaplara göre öğrenci dağılımları

Kavramlar	Sınıflar		Tam			Kısmen			Hiç			Toplam		
			Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
Ticaret	4	f	41	49	90	9	4	13	4	5	9	58	54	112
		%	36,6	43,7	80,3	8	3,6	11,6	3,6	4,5	8,1	51,8	48,2	100
	5	f	41	30	71	13	11	24	1	2	3	55	43	98
		%	41,8	30,6	72,4	13,3	11,2	24,5	1	2,1	3,1	56,1	43,9	100
Sosyal Etkileşim	4	f	21	40	61	17	20	37	6	8	14	45	67	112
		%	18,8	35,7	54,5	15,2	17,8	33	5,4	7,1	12,5	40,2	59,8	100
	5	f	28	38	66	13	14	27	2	3	5	41	57	98
		%	28,5	38,8	67,3	13,3	14,3	27,6	2	3,1	5,1	41,8	58,2	100
Sosyal Örgüt	4	f	22	47	69	24	15	39	0	4	4	48	64	112
		%	19,6	42	61,6	21,4	13,4	34,8	0	3,5	3,5	42,9	57,1	100
	5	f	51	24	75	9	12	21	2	0	2	61	37	98
		%	52	24,5	76,5	9,2	12,2	21,4	2,1	0	2,1	62,2	37,8	100
Bağımsızlık	4	f	68	33	101	1	2	3	6	2	8	73	39	112
		%	60,7	29,5	90,2	0,9	1,8	2,7	5,3	1,8	7,1	65,2	34,8	100
	5	f	44	46	90	1	2	3	4	1	5	54	44	98
		%	44,9	46,9	91,8	1	2,1	3,1	4,1	1	5,1	55,1	44,9	100
Medya	4	f	41	58	99	4	3	7	6	0	6	48	64	112
		%	36,6	51,8	88,4	3,6	2,7	6,3	5,3	0	5,3	42,9	57,1	100
	5	f	47	40	87	7	3	10	1	0	1	53	45	98
		%	48	40,8	88,8	7,1	3,1	10,2	1	0	1	54,1	45,9	100
Seçim	4	f	47	43	90	9	5	13	3	6	9	61	51	112
		%	41,9	38,4	80,3	7,1	4,5	11,6	2,7	5,4	8,1	54,5	45,5	100
	5	f	41	30	71	11	13	24	1	2	3	54	44	98
		%	41,8	30,6	72,4	11,2	13,3	24,5	1	2,1	3,1	55,1	44,9	100
Tören	4	f	27	34	61	22	15	37	8	6	14	54	58	112
		%	24,1	30,4	54,5	19,6	13,4	33	7,1	5,4	12,5	48,2	51,8	100
	5	f	34	32	66	18	9	27	1	4	5	56	42	98
		%	34,7	32,6	67,3	18,4	9,2	27,6	1	4,1	5,1	57,1	42,9	100
Kıta	4	f	37	32	69	21	18	39	3	1	4	60	52	112
		%	33	28,6	61,6	18,7	16,1	34,8	2,7	0,8	3,5	53,6	46,4	100
	5	f	42	33	75	11	10	21	2	0	2	54	44	98
		%	42,8	33,7	76,5	11,2	10,2	21,4	2,1	0	2,1	55,1	44,9	100

Tablo 1'de görüldüğü gibi; hem 4. sınıf hem de 5. sınıf sosyal bilgiler programında belirtilen ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer verilen "Giriş" düzeyi kavramlarının kazanılmışlık düzeylerine baktığımızda; 4. sınıf düzeyinde en yüksek dağılıma sahip olan kavramların Vatan (% 69,6), Ücret (% 81,3), Gelir/Gider (% 79,4) kavramları olduğu ve bu kavramlara yoğunluklu olarak "Tam" cevabının verildiği görülmüştür, Bunun yanında; 5. sınıf "Giriş" düzeyinde "Tam" şeklinde cevap verilen kavramların ise Milli Kültür (% 60,2) ve İsraf (% 78,6) kavramları olduğu anlaşılmıştır. Milli Kültür ve İsraf kavramlarının kazanılmışlık düzeyleri noktasında 5. sınıf "erkek" öğrencilerin, Vatan, Ücret ve Gelir/Gider kavramlarında ise 5. sınıf "kız" öğrencilerin daha başarılı olduğu görülmektedir.

Tablo 2'de verilen bulgulara göre; hem 4. sınıf hem de 5. sınıf sosyal bilgiler programında belirtilen ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer verilen "Giriş" düzeyi kavramlarının kazanılmışlık düzeylerine baktığımızda; 4. sınıf düzeyinde en yüksek dağılıma sahip olan kavramın 'ticaret' (% 80,3), Seçim (% 84,8), Tören (% 80,3) ve Kıta (% 82,2) kavramları olduğu ve bu kavramlara yoğunluklu olarak "Tam" cevabının verildiği görülmüştür, Bunun yanında; 5. sınıf "Giriş" düzeyinde "Tam" şeklinde cevap verilen kavramların ise Sosyal Etkileşim (% 67,3), Sosyal Örgüt (% 76,5), Bağımsızlık (% 91,8) ve Medya (% 88,8) kavramları olduğu anlaşılmıştır. "Ticaret", "Medya" kavramlarının dağılımlarına baktığımızda en yüksek dağılıma sahip olanların 4. sınıf "erkek" öğrenciler, "Bağımsızlık" ve "Seçim" kavramlarında ise 4. sınıf "kız" öğrenciler olduğu görülmektedir. "Sosyal Etkileşim" kavramındaki kazanılmışlık düzeyi noktasındaki dağılımda 5. sınıf "erkek" öğrencilerinin, "Sosyal Örgüt", "Tören" ve "Kıta" kavramlarında ise çoğunlukla aynı sınıf düzeyindeki "kız" öğrencilerin dağılımlarının yüksek olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Geliştirme düzeyi kavramlarına verdikleri cevaplara göre öğrenci dağılımları

Kavramlar	Sınıflar		Tam			Kısmen			Hiç			Toplam		
			Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Topl.	Kız	Erkek	Topl.	Kız	Erkek	Topl.
Duygu	4	f	39	53	92	10	5	15	2	3	5	59	53	112
		%	34,8	47,3	82,1	8,9	4,5	13,4	1,8	2,7	4,5	52,7	47,3	100
	5	f	41	33	74	12	8	20	1	3	4	54	44	98
		%	41,8	33,7	75,5	12,2	8,2	20,4	1	3,1	4,1	55,1	44,9	100
Sorumluluk	4	f	21	76	97	0	8	8	2	5	7	25	87	112
		%	18,7	67,9	86,6	0	7,1	7,1	1,8	4,5	6,3	22,3	77,7	100
	5	f	37	35	72	14	8	24	2	0	2	53	45	98
		%	37,8	35,7	73,5	14,3	8,2	24,5	2	0	2	54,1	45,9	100
Tasarruf	4	f	41	40	81	19	10	29	2	0	2	61	51	112
		%	36,6	35,7	72,3	17	8,9	25,9	1,8	0	1,8	54,5	45,5	100
	5	f	29	30	59	10	11	21	8	10	18	46	52	98
		%	29,6	30,6	60,2	10,2	11,2	21,4	8,2	10,2	18,4	46,9	53,1	100
Meslek	4	f	29	70	99	2	7	9	3	1	4	33	79	112
		%	25,9	62,5	88,4	1,8	6,3	8,1	2,7	0,8	3,5	29,5	70,5	100
	5	f	46	43	89	1	6	7	0	2	2	50	48	98
		%	46,9	43,9	90,8	1	6,1	7,1	0	2	2	51	49	100
Dayanışma	4	f	54	41	95	10	5	15	2	0	2	65	47	112
		%	48,2	36,6	84,8	8,9	4,5	13,4	1,8	0	1,8	58	42	100
	5	f	49	27	76	14	7	21	0	1	1	63	35	98
		%	50	27,6	77,6	14,3	7,1	21,4	0	1	1	64,3	35,7	100
Benzerlik ve Farklılık	4	f	40	50	90	9	7	16	1	5	6	49	63	112
		%	35,7	44,6	80,3	8	6,3	14,3	0,9	4,5	5,4	43,8	56,2	100
	5	f	35	46	81	5	7	12	3	2	5	43	55	98
		%	35,7	47	82,7	5,1	7,1	12,2	3,1	2	5,1	43,9	56,1	100

Tablo 3'te yer alan bulgulara göre; hem 4. sınıf hem de 5. sınıf sosyal bilgiler programında belirtilen ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer verilen "Geliştirme" düzeyi kavramlarının kazanılmışlık düzeylerine baktığımızda; 4. sınıf düzeyinde en yüksek dağılıma sahip olan kavramların Duygu (% 82,1), Sorumluluk (% 86,6), Tasarruf (% 72,3), Dayanışma (% 84,8) kavramları olduğu ve bu kavramlara yoğunluklu olarak "Tam" cevabının verildiği görülmüştür, Bunun yanında; 5. sınıf "Geliştirme" düzeyinde "Tam" şeklinde cevap verilen kavramların ise Meslek (% 90,8), Benzerlik ve Farklılık (% 82,7) kavramları olduğu anlaşılmıştır.

Cinsiyet faktörü açısından bakıldığında; geliştirme düzeyi kavramları arasında "Tam" cevabı verilen 4. sınıf "Duygu", "Sorumluluk" ve "Meslek" kavramlarının kazanılmışlık durumunun erkek öğrenciler, "Tasarruf" kavramın ise kız öğrenciler lehine en yüksek dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Bununla

birlikte, 5. sınıf "Dayanışma" kavramının kız öğrenciler, "Benzerlik/Farklılık" kavramının ise erkek öğrenciler lehine en yüksek dağılıma sahip olduğu anlaşılmıştır.

Sosyal Bilgiler 6. ve 7. sınıf öğretim programında belirtilen ve programa paralel hazırlanan öğretmen kılavuz kitaplarında yer verilen giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeyi kavramlarının kazanılmışlık düzeylerine yönelik yapılan çalışmada aşağıdaki bulgularla karşılaşılmıştır. Bu kavramlar, 6. ve 7. sınıf düzeylerinde alt sınıf/üst sınıf seviyelerinin her ikisinde de aynı biçimde verilen kavramlar şeklinde belirlenmiştir. 6. ve 7. sınıf düzeylerinde verilen kavramlara yönelik bulgulara ait analizler aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 4. Pekiştirme düzeyi kavramlarına verdikleri cevaplara göre öğrenci dağılımları

Kavramlar	Sınıflar		Tam			Kısmen			Hiç			Toplam		
			Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
Düşünce	6	f	44	45	89	3	7	10	2	5	7	51	55	106
		%	41,5	42,5	84	2,8	6,6	9,4	1,9	4,7	6,6	48,1	51,9	100
	7	f	31	39	70	5	9	14	2	8	10	38	56	94
		%	33	41,5	74,5	5,3	9,6	14,9	2,1	8,5	10,6	40,4	59,6	100
Beşeri Ortam	6	f	41	37	78	12	11	23	2	3	5	55	51	106
		%	38,7	34,9	73,6	11,3	10,4	21,7	1,9	2,8	4,7	51,9	48,1	100
	7	f	31	27	58	19	8	27	5	4	9	55	39	94
		%	33	28,7	61,7	20,2	8,5	28,7	5,3	4,3	9,6	58,5	41,5	100
Doğal Ortam	6	f	46	36	82	9	8	17	2	5	7	58	48	106
		%	43,4	34	77,4	8,5	7,5	16	1,9	4,7	6,6	54,7	45,3	100
	7	f	40	43	83	4	7	11	0	0	0	44	50	94
		%	42,6	45,7	88,3	4,3	7,4	11,7	0	0	0	46,8	53,2	100
İklim	6	f	48	44	92	6	5	11	1	2	3	57	49	106
		%	45,3	41,5	86,8	5,7	4,7	10,4	0,9	1,9	2,8	53,8	46,2	100
	7	f	33	31	64	13	12	25	2	3	5	48	46	94
		%	35,1	33	68,1	13,8	12,8	26,6	2,1	3,2	5,3	51,1	48,9	100
Yerleşme	6	f	54	41	95	5	4	9	2	0	2	60	46	106
		%	50,9	38,7	89,6	4,7	3,8	8,5	1,9	0	1,9	56,6	43,4	100
	7	f	37	34	71	13	7	20	1	2	3	50	44	94
		%	39,4	36,2	75,6	13,8	7,4	21,2	1,1	2,1	3,2	53,2	46,8	100

Tablo 4'te verilen bulgulara göre; hem 6. sınıf hem de 7. sınıf sosyal bilgiler programında belirtilen ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer verilen "Pekiştirme" düzeyi kavramlarının kazanılmışlık düzeylerine baktığımızda; 6. sınıf düzeyinde en yüksek dağılıma sahip olan kavramların Düşünce (% 84), Beşeri Ortam (% 73,6), İklim (% 86,8), Yerleşme (% 89,6) kavramları olduğu ve bu kavramlara yoğunluklu olarak "Tam" cevabının verildiği görülmüştür, Bunun yanında; 7. sınıf "Pekiştirme" düzeyinde "Tam" şeklinde cevap verilen kavramların ise Doğal Ortam (%88,3) kavramı olduğu anlaşılmıştır. Cinsiyet faktörü açısından bakıldığında; pekiştirme düzeyi kavramları arasında "Tam" cevabı verilen 6. sınıf "Düşünce" kavramının kazanılmışlık durumunun erkek öğrenciler, "Beşeri Ortam", "İklim" ve "Yerleşme" kavramların ise kız öğrenciler lehine en yüksek dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, 7. sınıf "Doğal Ortam" kavramının ise erkek öğrenciler lehine en yüksek dağılıma sahip olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 5'te görüldüğü gibi; hem 6. sınıf hem de 7. sınıf sosyal bilgiler programında belirtilen ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer verilen "Pekiştirme" düzeyi kavramlarının kazanılmışlık düzeylerine baktığımızda; 6. sınıf düzeyinde en yüksek dağılıma sahip olan kavramın Din (% 90,6) kavramı olduğu ve bu kavramlara yoğunluklu olarak "Tam" cevabının verildiği görülmüştür, Bunun yanında; 7. sınıf "Pekiştirme" düzeyinde "Tam" şeklinde cevap verilen kavramların ise Değer (% 94,7), Devlet (% 93,6), Dil (% 95,7), Değişim (% 84) kavramları olduğu anlaşılmıştır. Cinsiyet faktörü açısından bakıldığında; pekiştirme düzeyi kavramları arasında "Tam" cevabı verilen 7. sınıf "Değer", "Din" ve "Meslek" kavramlarının kazanılmışlık durumunun kız öğrenciler, "Devlet" ve "Dil" kavramlarının ise erkek öğrenciler lehine en yüksek dağılıma sahip olduğu görülmüştür.

Tablo 5. Pekiştirme düzeyi kavramlarına verdikleri cevaplara göre öğrenci dağılımları

Kavramlar	Sınıflar		Tam			Kısmen			Hiç			Toplam		
			Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
Değer	6	f	47	43	90	2	7	9	2	5	7	51	55	106
		%	44,3	40,6	84.9	1,9	6,6	8.5	1,9	4,7	6.6	48,1	51,9	100
	7	f	50	39	89	2	3	5	0	0	0	52	42	94
		%	53,2	41,5	94.7	2,1	3,2	5.3	0	0	0	55,3	44,7	100
Devlet	6	f	41	46	87	4	7	11	3	5	8	47	59	106
		%	38,7	43,4	82.1	3,8	6,6	10.4	2,8	4,7	7.5	44,3	55,7	100
	7	f	41	47	88	1	4	5	1	0	1	43	51	94
		%	43,6	50	93.6	1,1	4,2	5.3	1,1	0	1.1	45,7	54,3	100
Dil	6	f	47	46	93	4	5	9	0	4	4	53	53	106
		%	44,3	43,4	87.7	3,8	4,7	8.5	0	3,8	3.8	50	50	100
	7	f	38	52	90	1	0	1	2	1	3	43	51	94
		%	40,4	55,3	95.7	1,1	0	1.1	2,1	1,1	3.2	45,7	54,3	100
Din	6	f	44	52	96	3	2	5	1	4	5	48	58	106
		%	41,5	49,1	90.6	2,8	1,9	4.7	0,9	3,8	4.7	45,3	54,7	100
	7	f	47	28	75	11	8	19	0	0	0	58	36	94
		%	50	29,8	79,8	11,7	8,5	20,2	0	0	0	61,7	38,3	100
Değişim	6	f	51	29	80	10	12	22	2	2	4	63	43	106
		%	48,1	27,4	75.5	9,4	11,3	20.7	1,9	1,9	3.8	59,4	40,6	100
	7	f	46	33	79	6	6	12	3	0	3	54	40	94
		%	48,9	35,1	84	6,4	6,4	12.8	3,2	0	3.2	57,4	42,6	100

Tablo 6. Pekiştirme düzeyi kavramlarına verdikleri cevaplara göre öğrenci dağılımları

Kavramlar	Sınıflar		Tam			Kısmen			Hiç			Toplam		
			Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
Bütçe	6	f	48	43	91	4	1	5	5	5	10	57	49	106
		%	45,3	40,6	85,9	3,8	0,9	4,7	4,7	4,7	9,4	53,8	46,2	100
	7	f	39	33	72	1	0	1	8	13	21	48	46	94
		%	41,5	35,1	76,6	1,1	0	1,1	8,5	13,8	22,3	51,1	48,9	100
Ekonomi	6	f	46	36	82	2	5	7	9	8	17	58	48	106
		%	43,4	34	77,4	1,9	4,7	6,6	8,5	7,5	16	54,7	45,3	100
	7	f	40	43	83	0	0	0	6	5	11	44	50	94
		%	42,6	45,7	88,3	0	0	0	6,4	5,3	11,7	46,8	53,2	100
Ekonomik Faaliyet	6	f	48	41	89	6	5	11	5	1	6	59	47	106
		%	45,3	38,7	84	5,7	4,7	10,4	4,7	0,9	5,6	55,7	43,3	100
	7	f	25	45	70	6	13	19	2	3	5	33	61	94
		%	26,6	47,9	74,5	6,4	13,8	20,2	2,1	3,2	5,3	35,1	64,9	100
Meslek	6	f	71	21	92	7	2	9	5	0	5	83	23	106
		%	67	19,8	86,8	6,6	1,9	8,5	4,7	0	4,7	78,3	21,7	100
	7	f	38	36	74	12	7	19	0	1	1	42	52	94
		%	40,4	38,3	78,7	12,8	7,4	20,2	0	1,1	1,1	44,7	55,3	100
Tüketim	6	f	44	45	89	3	7	10	2	5	7	51	55	106
		%	41,5	42,5	84	2,8	6,6	9,4	1,9	4,7	6,6	48,1	51,9	100
	7	f	31	39	70	5	9	14	2	8	10	38	56	94
		%	33	41,5	74,5	5,3	9,6	14,9	2,1	8,5	10,6	40,4	59,6	100
Ulaşım	6	f	44	52	96	1	4	5	3	2	5	48	58	106
		%	41,5	49,1	90.6	0,9	3,8	4.7	2,8	1,9	4.7	45,3	54,7	100
	7	f	47	28	75	0	0	0	11	8	19	58	36	94
		%	50	29,8	79,8	0	0	0	11,7	8,5	20,2	61,7	38,3	100
Üretim	6	f	51	36	87	4	9	13	3	3	6	61	45	106
		%	48,1	34	82,1	3,8	8,5	12,3	2,8	2,8	5,6	57,5	42,5	100
	7	f	54	28	82	9	2	11	1	0	1	64	30	94
		%	57,4	29,8	87,2	9,6	2,1	11,7	1,1	0	1,1	68,1	31,9	100
Ürün	6	f	40	45	85	9	9	18	3	0	3	53	53	106
		%	37,7	42,5	80,2	8,5	8,5	17	2,8	0	2,8	50	50	100
	7	f	39	42	81	5	5	10	2	1	3	46	48	94
		%	41,5	44,7	86,2	5,3	5,3	10,6	2,1	1,1	3,2	48,9	51,1	100
Anayasa	6	f	46	44	90	7	2	9	4	3	7	57	49	106
		%	43,4	41,5	84,9	6,6	1,9	8,5	3,8	2,8	6,6	53,8	46,2	100
	7	f	37	34	71	14	5	19	2	2	4	58	36	94
		%	39,4	36,2	75,6	14,9	5,3	20,2	2,1	2,1	4,2	61,7	38,3	100

Tablo 6'da verilen bulgulara göre; hem 6. sınıf hem de 7. sınıf sosyal bilgiler programında belirtilen ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer verilen "Pekiştirme" düzeyi kavramlarının kazanılmışlık düzeylerine baktığımızda; 6. sınıf düzeyinde en yüksek dağılıma sahip olan kavramların Bütçe (% 85,9), Ekonomik Faaliyet (% 84), Meslek (% 86,8), Tüketim (% 84), Ulaşım (% 90,6) ve Anayasa (% 84,9) kavramları olduğu ve bu kavramlara yoğunluklu olarak "Tam" cevabının verildiği görülmüştür, Bunun yanında; 7. sınıf "Pekiştirme" düzeyinde "Tam" şeklinde cevap verilen kavramların ise Ekonomi (% 88,3), Üretim (% 87,2), Ürün (% 86,2) ve Ekonomik Faaliyet (% 79,8) kavramı olduğu anlaşılmıştır. Cinsiyet faktörü açısından bakıldığında; geliştirme düzeyi kavramları arasında "Tam" cevabı verilen 6. sınıf "Bütçe", "Meslek" ve "Anayasa" kavramlarının kazanılmışlık durumunun kız öğrenciler, "Tüketim" kavramın ise erkek öğrenciler lehine en yüksek dağılıma sahip olduğu, 7. sınıf "Ulaşım" ve "Üretim" kavramlarının kız öğrenciler, "Ekonomi", "Ekonomik Faaliyet" ve "Ürün" kavramlarının erkek öğrenciler lehine en yüksek dağılıma sahip olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 7. Pekiştirme düzeyi kavramlarına verdikleri cevaplara göre öğrenci dağılımları

Kavramlar	Sınıflar		Tam			Kısmen			Hiç			Toplam		
			Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
Demokrasi	6	f	49	42	91	4	5	9	3	3	6	58	48	106
		%	46,2	39,7	85,9	3,8	4,7	8,5	2,8	2,8	5,6	54,7	45,3	100
	7	f	27	47	74	8	11	19	1	0	1	36	58	94
		%	28,7	50	78,7	8,5	11,7	20,2	1,1	0	1,1	38,3	61,7	100
Egemenlik	6	f	48	43	91	5	5	10	4	1	5	57	49	106
		%	45,3	40,6	85,9	4,7	4,7	9,4	3,8	0,9	4,7	53,8	46,2	100
	7	f	39	33	72	8	13	21	1	0	1	48	46	94
		%	41,5	35,1	76,6	8,5	13,8	22,3	1,1	0	1,1	51,1	48,9	100
Kamuoyu	6	f	49	29	78	9	9	18	7	3	10	62	44	106
		%	46,2	27,4	73,6	8,5	8,5	17	6,6	2,8	9,4	58,5	41,5	100
	7	f	34	30	64	12	16	28	2	0	2	45	49	94
		%	36,2	31,9	68,1	12,8	17	29,8	2,1	0	2,1	47,9	52,1	100
Katılım	6	f	31	50	81	11	14	25	0	0	0	42	64	106
		%	29,2	47,2	76,4	10,4	13,2	23,6	0	0	0	39,6	60,4	100
	7	f	40	35	75	8	8	16	3	0	3	51	43	94
		%	42,6	37,2	79,8	8,5	8,5	17	3,2	0	3,2	54,3	45,7	100

Tablo 8. Pekiştirme düzeyi kavramlarına verdikleri cevaplara göre öğrenci dağılımları

Kavramlar	Sınıflar		Tam			Kısmen			Hiç			Toplam		
			Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam	Kız	Erkek	Toplam
Vatandaş	6	f	44	43	87	9	7	16	3	0	3	52	54	106
		%	41,5	40,6	82,1	8,5	6,6	15,1	2,8	0	2,8	49,1	50,9	100
	7	f	49	39	88	3	3	6	0	0	0	52	42	94
		%	52,1	41,5	93,6	3,2	3,2	6,4	0	0	0	55,3	44,7	100
Yargı	6	f	37	42	79	11	10	21	4	2	6	52	54	106
		%	34,9	39,6	74,5	10,4	9,4	19,8	3,8	1,9	5,7	49,1	50,9	100
	7	f	49	36	85	1	5	6	3	0	3	52	42	94
		%	52,1	38,3	90,4	1,1	5,3	6,4	3,2	0	3,2	55,3	44,7	100
Yasa	6	f	44	43	87	7	6	13	5	1	6	59	47	106
		%	41,5	40,6	82,1	6,6	5,7	12,3	4,7	0,9	5,6	55,7	44,3	100
	7	f	37	33	70	11	8	19	2	3	5	40	54	94
		%	39,4	35,1	74,5	11,7	8,5	20,2	2,1	3,2	5,3	42,6	57,4	100
Yönetim	6	f	46	36	82	9	8	17	2	5	7	58	48	106
		%	43,4	34	77,4	8,5	7,5	16	1,9	4,7	6,6	54,7	45,3	100
	7	f	40	43	83	4	7	11	0	0	0	44	50	94
		%	42,6	45,7	88,3	4,3	7,4	11,7	0	0	0	46,8	53,2	100

Tablo 7'de verilen bulgulara göre; hem 6. sınıf hem de 7. sınıf sosyal bilgiler programında belirtilen ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer verilen "Pekiştirme" düzeyi kavramlarının kazanılmışlık düzeylerine baktığımızda; 6. sınıf düzeyinde en yüksek dağılıma sahip olan kavramların Demokrasi (% 85,9), Egemenlik (% 85,9), Kamuoyu (% 73,6) kavramları olduğu ve bu kavramlara yoğunluklu olarak "Tam" cevabının verildiği görülmüştür, Bunun yanında; 7. sınıf "Pekiştirme" düzeyinde "Tam" şeklinde cevap verilen kavramın ise Katılım (% 79,8) kavramı olduğu anlaşılmıştır. Cinsiyet faktörü açısından bakıldığında;

geliştirme düzeyi kavramları arasında "Tam" cevabı verilen 6. sınıf "Egemenlik" ve "Kamuoyu" kavramlarının kazanılmışlık durumunun kız öğrenciler, "Katılım" kavramın ise erkek öğrenciler lehine en yüksek dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, 7. sınıf "Demokrasi" kavramının erkek öğrenciler lehine en yüksek dağılıma sahip olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 8'de görüldüğü gibi; hem 6. sınıf hem de 7. sınıf sosyal bilgiler programında belirtilen ve öğretmen kılavuz kitaplarında yer verilen "Pekiştirme" düzeyi kavramlarının kazanılmışlık düzeylerine baktığımızda; 6. sınıf düzeyinde en yüksek dağılıma sahip olan kavramın Yasa (% 82,1) kavramı olduğu ve bu kavramlara yoğunluklu olarak "Tam" cevabının verildiği görülmüştür, Bunun yanında; 7. sınıf "Pekiştirme" düzeyinde "Tam" şeklinde cevap verilen kavramların ise Vatandaş (% 93,6), Yargı % (90,4) ve Yönetim (% 88,3) kavramları olduğu anlaşılmıştır. Cinsiyet faktörü açısından bakıldığında; geliştirme düzeyi kavramları arasında "Tam" cevabı verilen 6. sınıf "Yasa" kız öğrenciler lehine en yüksek dağılıma sahip olduğu görülmüştür. Bununla birlikte, 7. sınıf "Vatandaş" ve "Yargı" kavramlarının kız öğrenciler, "Yönetim" kavramının ise erkek öğrenciler lehine en yüksek dağılıma sahip olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 9. Cinsiyet değişkeni ile kavram başarı düzeyi arasındaki çok yönlü varyans analizi

	Etki	Sd	F	P	μ
Cinsiyet Faktörü	4. Sınıf	2	,255	,447	,119
	5. Sınıf	2	,309	,421	,427
	6. Sınıf	2	1,189	,221	,101
	7. Sınıf	6	1,237	,174	,507
	Bütün sınıflar (4., 5., 6. ve 7. sınıflar)	6	2,091	1,009	,544

Bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerindeki etki büyüklüklerini gösteren Partial Eta Squared değeri (**μ)**; öğrencilerin "cinsiyet" değişkeninin sosyal bilgiler kavram kazanılmışlık düzeyine ait puan değerleri üzerindeki etki büyüklüğü nü ortaya koymaktadır. Bu puan değerleri, 4. sınıf öğrencileri için 0,119; 5. sınıf öğrencileri için 0,427; 6. sınıf öğrencileri için 0,101; 7. sınıf öğrencileri için 0,507 ve bütün sınıf düzeyleri (4., 5., 6. ve 7. sınıflar) için 0,544 olduğu görülmüştür. Buna göre; kavram öğretimi noktasında elde edilen kazanımın akademik bir başarı olduğu, bu başarı üzerinde öğrencilerin "cinsiyet" değişkeninin yeterli etkiye sahip olmadığı (0,544) ve "cinsiyet" bağımsız değişkeninin kavram kazanılmışlık düzeyleri üzerindeki etki büyüklüğünün standart/normal değerin (0,60) altında kaldığı görülmüştür.

Sonuç ve Tartışma

Sosyal Bilgiler 4., 5., 6. ve 7. sınıf öğretim programında belirtilen ve programa paralel hazırlanan öğretmen kılavuz kitaplarında yer verilen giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeyi kavramlarının kazanılmışlık durumlarının tespitine yönelik yapılan çalışmaya ait bulgular analiz edilmiştir. Programda ve kılavuz kitapta vurgulanan kavramlar içerisinde hem 4. sınıf hem de 5. sınıflarda olmak üzere "Giriş" düzeyi kavramlarına daha fazla yer verildiği görülmüştür. Bu çerçevede verilen 13 adet kavram olduğu tespit edilmiş, bu kavramların "Milli Kültür, Vatan, Ücret, Gelir/Gider, İsraf, Ticaret, Sosyal Etkileşim, Sosyal Örgüt, Bağımsızlık, Medya, Seçim, Tören, Kıta" kavramları olduğu, bunların hem 4. hem de 5. sınıflarda giriş düzeyinde verildiği anlaşılmıştır. Bununla birlikte aynı sınıf seviyesinde "Duygu, Sorumluluk, Tasarruf, Meslek, Dayanışma, Benzerlik ve Farklılık" kavramlarının verildiği, bu kavramların ise "Geliştirme" düzeyinde sunulduğu görülmüştür. Bu kavramlar; 4. sınıftan 5. sınıfa geçiş noktasında kazanılmışlık düzeyleri itibariyle farklılık göstermiş, hedef kavramı "Tam" olarak anlama ve kavrama noktasında kavramların kazanılmışlık düzeyleri itibariyle 4. sınıf düzeyinde 7 kavramın (Vatan, Ücret, Gelir/Gider, Ticaret, Seçim, Tören, Kıta) en yüksek dağılıma sahip olduğu, 5. sınıf düzeyinde ise 6 kavramın (Sosyal Etkileşim, Sosyal Örgüt, Bağımsızlık, Medya, Milli Kültür, İsraf) "Tam" olarak kazanıldığı tespit edilmiştir. 4. ve 5. sınıf seviyelerinde "Giriş" düzeyinde verilen bir kavramın kazanılmışlık durumunun bir sonraki eğitim-öğretim sezonunda daha yüksek olması beklenirken 5. sınıf düzeyindeki başarı durumlarının bir önceki seneye göre daha aşağıda kalması dikkat çekici olup kavram öğretiminde farklı metotların uygulanmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Bununla birlikte, aynı sınıflar (4. ve 5. sınıflar) seviyesinde "Geliştirme" düzeyinde verilen kavramlardan 4'ünün (Duygu, Sorumluluk, Tasarruf, Dayanışma) 4. sınıflardaki kazanılmışlık durumlarının, ortaya çıkan bulgular itibariyle daha yüksek dağılıma sahip olduğu, 5. sınıf seviyesinde ise en yüksek dağılıma sahip kavram sayısının 2'de (Meslek, Benzerlik/Farklılık) kaldığı anlaşılmıştır. Böylece yukarıda da belirtildiği gibi 4. ve 5. Sınıf seviyesinde "Giriş" düzeyinde verilen kavramlar gibi "Geliştirme" düzeyinde de alt sınıf (4. Sınıf) sonrası üst sınıf (5. Sınıf) seviyesindeki kavram öğretimi sonucunda ortaya çıkan kavram kazanılmışlık düzeylerine ait başarının yetersiz kaldığı söylenebilir. Giriş" düzeyi kavramları gibi "Geliştirme" düzeyi kavramlarının öğretiminde de farklı ve etkili metotların kullanılmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Bununla birlikte bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerindeki etki büyüklüklerini gösteren Partial Eta Squared değerleri (μ) göz önünde bulundurulduğunda, sosyal bilgiler 4. ve 5. sınıf kavramlarının kazanılmışlık durumları üzerinde öğrencilerin "yaş" değişkeninin etkili olmadığı, elde edilen başarı/başarısızlık durumlarının "yaş" faktörünün etkisinden bağımsız olduğu söylenebilir.

6. ve 7. sınıf öğrencilerine "giriş, geliştirme ve pekiştirme" düzeyinde verilen kavramların dağılımına baktığımızda hem 6. sınıf hem de 7. sınıf düzeyinin her ikisinde de verilen kavramların çoğunlukla "Pekiştirme" düzeyi kavramları olduğu görülmüştür. Bu kavramların "Düşünce, Beşeri Ortam, Doğal Ortam, İklim, Yerleşme, Değer, Devlet, Dil, Din, Değişim, Bütçe, Ekonomi, Ekonomik Faaliyet, Meslek, Tüketim, Ulaşım, Üretim, Ürün, Anayasa, Demokrasi, Egemenlik, Kamuoyu, Katılım, Vatandaş, Yargı, Yasa ve Yönetim" kavramları olduğu anlaşılmıştır. Bu kavramlardan kazanılmışlık düzeyi itibariyle öğrenciler tarafından "Tam" cevabı verilerek en yüksek dağılıma sahip olan kavramların 6. sınıf seviyesindeki kavramlar (Düşünce, Beşeri Ortam, İklim, Yerleşme, Din, Bütçe, Ekonomik Faaliyet, Meslek, Tüketim, Ulaşım, Anayasa, Demokrasi, Egemenlik, Kamuoyu, Yasa) olduğu görülmüştür. Bununla birlikte; öğrenciler tarafından "Tam" cevabı verilen 7. sınıf "Pekiştirme" düzeyi kavramlarının (Doğal Ortam, Değer, Devlet, Dil, Değişim, Ekonomi, Üretim, Ürün, Katılım, Vatandaş, Yargı ve Yönetim) dağılımlarına baktığımızda 6. sınıf seviyesi kavramların gerisinde kaldığı görülmüştür. Bütün bunlar göz ününde bulundurulduğunda 6. ve 7. sınıf seviyesindeki kavramların kazanılmışlık düzeylerinin 6. sınıf düzeyi lehine farklılık göstermesi 7. sınıf seviyesinde kavram öğretimi noktasında yetersizlikler olduğunu ortaya koymaktadır. Dolayısıyla bu sınıflar düzeyinde yapılan kavram öğretim yöntem ve stratejilerinin tekrar gözden geçirilmesi gerekebilir. Bununla birlikte bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkenler üzerindeki etki büyüklüklerini gösteren Partial Eta Squared değerleri (μ) göz önünde bulundurulduğunda, sosyal bilgiler 6. ve 7. sınıf kavramlarının kazanılmışlık durumları üzerinde öğrencilerin "yaş" değişkeninin etkili olmadığı, elde edilen başarı/başarısızlık durumlarının "yaş" faktörünün etkisinden bağımsız olduğu söylenebilir.

4. ve 5. sınıf seviyelerinde verilen sosyal bilgiler kavramlarının çoğunlukla "Giriş" düzeyinde sunulduğu, arkasından ağırlıklı olarak verilen kavramların "Geliştirme" düzeyi kavramları olduğu görülmüştür. 4. sınıf ile 5. sınıf öğrencilerinin kavram başarı düzeyleri arasında, "Giriş" ve "Geliştirme" düzeyi kavramları açısından 4. sınıf öğrencileri lehine bir farklılaşmanın olduğu, öğrencilerin kavram öğrenme başarıları noktasındaki durumun 5. sınıf düzeyine göre daha yüksek bir dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu durumda öğrencilerin 4. sınıfta edindikleri kavram öğrenimlerinin bir sonraki 5. sınıf düzeyinde artış noktasında farklılaşmadığı anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgular analiz edildiğinde; "Giriş" ve "Geliştirme" düzeyinde verilen sosyal bilgiler kavramlarının kazanılmışlık seviyelerinin bir sonraki eğitim-öğretim döneminde olumlu yönde farklılaşması beklenirken, öğrencilerin kavram başarı düzeyleri itibariyle daha aşağıda kalması, ülkemizde kavram eğitim-öğretim sürecinde yetersizlikler olduğu konusunda eğitim paydaşlarına ve yetkililerine ipuçları verebilir.

Aynı şekilde hem 6. hem de 7. sınıflarda giriş, geliştirme ve pekiştirme düzeylerinde verilen kavramlardan "Pekiştirme" düzeyinde olanların çoğunlukta olduğu görülmüştür. Ancak 4. ve 5. sınıflarda olduğu gibi 6. ve 7. sınıf kademelerinde de 6. sınıf düzeyinde edinilen kavram öğrenme başarılarının daha yüksek olduğu, bu düzeyindeki öğrencilerin kavram kazanılmışlık durumlarının 7. sınıf öğrencilerine göre olumlu yönde farklılaştığı tespit edilmiştir. Bu çerçevede; 6. sınıf öğrencilerinin edindikleri sosyal bilgiler kavramlarının kazanılmışlık durumlarının 7. sınıflara göre daha yüksek olması iki yıl üst üste yapılan kavram öğretim çalışmalarının yetersiz kaldığını göstermektedir. Bu yetersizliklerin sebepleri arasında, kavram öğretimine yönelik yapılan eğitim-öğretim faaliyetlerinin uygun yöntem, teknik ve stratejilerle yeteri kadar desteklenmemesi gösterilebilir.

Bulgulardan elde edilen sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda kavram öğretimi noktasında sosyal bilgiler 4. ve 5. sınıf düzeylerinde ele alınan kavramların bazılarının her iki sınıf seviyelerinde aynı şekilde hem giriş hem de geliştirme basamakları halinde ele alındığı görülmüş ancak aynı kavramlar üzerine yapılan öğretim aktivitelerinde bir sonraki sınıf düzeyinde başarı bakımından olumlu yönde farklılaşma beklenirken bazı kavramlar için bu başarının geride kaldığı tespit edilmiştir.

Kavram öğretimi noktasında elde edilen başarının düşük kalmasının çeşitli sebepleri olabilir. Özellikle uygulanan öğrenme stratejileri için uygun öğretme stratejilerinin geliştirilememesi ve yapılan eğitim-öğretim faaliyetlerinin öğrenci ilgi ve ihtiyaçlarına göre dizayn edilememiş olması gibi durumlarda sınıf içi başarı oranlarında gerileme yaşanması muhtemeldir. Ayrıca yapılan bazı araştırmalarda (Wehman ve MvLaughin, 1981; Vygotsky, 1994; Şimşek, 2006), hedef konunun öğrenciler tarafından tam olarak öğrenilebilmesinde önemli yeri olduğu ifade edilen kavramlar konusunun, hedef öğrenci kitlesince eğitim-öğretim süreci sonundaki kazanılmışlık düzeylerinin tespitine yönelik etkili ölçme-değerlendirme tekniklerinin varlığı ve yeterlilik durumları ile kavram öğretimine yönelik öğretmen algılarının tekrar gözde geçirilmesi faydalı olabilir.

Kavram öğretimi noktasında eksik ve yanlış yöntemler kullanılmasının çeşitli olumsuzluklara yol açabileceğini ortaya koyan araştırmalar (Turan, 2002; Yükselir, 2006; Şeker, 2013) bulunmaktadır. Bu araştırmalarda da ifade edildiği gibi, öğrenme-öğretme süreçlerinde daha fazla, kalıcılık faktörüne işaret edilerek yeni ve farklı yöntem/tekniklerin kullanılmasının gerektiğini vurgulanmaktadır. Özellikle günümüzde yapılandırmacı anlayış çerçevesinde şekillenen eğitim-öğretim programları, öğrenciyi merkeze alan bir anlayış doğrultusunda, öğrencinin ilgi, ihtiyaç ve beklentilerini göz önünde bulundurmak zorunda kalmaktadır. Dolayısıyla bu anlayış, öğretmenleri, başarılı eğitim-öğretim süreçleri için yeni ve farklı arayışlara itmekte, eğitim-öğretim ortamlarının çağın ve şartların gerisinde kalmaması için etkin ve güncel materyalleri edinmeye ve kullanmaya zorlamaktadır.

Öneriler

Cümlelerin yapıtaşları olarak tarif edilen kavramların öğrenilmesine yönelik eğitim-öğretim faaliyetleri, öğrenci ilgi ve ihtiyaçları da göz önünde bulundurularak düzenlenmelidir. Bireyin öğrenmesinin parmak izi gibi farklılık taşıdığı tezinin savunulduğu araştırmalar (Şeker, 2010) göz önünde bulundurulmalı, sosyal bilgiler öğrenme-öğretme süreçleri bireysel farklılıklara göre dizayn edilmelidir. Kavram öğrenme-öğretme süreçleri öğrencilerin sahip olduğu öğrenme stilleri de dikkate alınarak oluşturulmalı, sosyal bilgiler kavram öğretiminde çağdaş yaklaşımlar takip edilmeli ve öğrenme-öğretmen yöntem-tekniklerinde çeşitlilik sağlanmalıdır.

Literatürde yapılmış bazı çalışmalarda da vurgulandığı gibi (Malatyalı ve Yılmaz, 2010; Joyce ve Weil, 1996) etkili bir kavram eğitim süreci için kavramın sahip olduğu içerik boyutu, farklı öğrenme ve öğretme etkinlikleri kullanılarak zenginleştirilmeli, kavram öğretiminde grafik materyaller geliştirilmeli, bununla birlikte anlam çözümleme tabloları, kavram ağları ve kavram haritaları yapılarak kavram öğretiminde güncel teknolojik gelişmeler yakından takip edilmelidir. Ayrıca kavram bulmacaları gibi öğrencinin ilgisini çeken materyallerden de yararlanılmalıdır.

Etkili yöntem ve teknikler kullanılarak düzenlenen öğrenme-öğretme süreçleri öğrencilerin kavram öğrenme noktasındaki akademik başarılarını olumlu yönde etkileyebilir (Doğanay, 2003). Ayrıca, öğretmenlerin kavram eğitimi noktasındaki algı ve hazır bulunuşluk düzeylerinin yükseltilmesi için hizmet içi eğitimlerde konunun önemi işlenmeli, bu alanda yapılmış akademik çalışmalar örnek gösterilerek etkili kavram öğrenme ortam ve süreçleri dizayn etmenin öğrencinin akademik başarısına olumlu etki yapabileceği vurgulanmalıdır.

Kaynakça

Ata, B. (2006). Sosyal bilgiler öğretim programı. Cemil Öztürk (ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi: yapılandırmacı bir yaklaşım*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Atasayar, A. (2008). *Kavram öğretimi sürecine yönelik içerik geliştirme aracının tasarlanması ve kullanışlılığı,* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Barr, R., Barth, J. L. and Shermish, S. S. (1978). *The nature of social studies.* CA: ETC Publications.

Doğanay, A. (2003). Sosyal bilgiler öğretimi. Cemil Öztürk ve Dursun Dilek (Ed.). *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri (11.Baskı).* Ankara: Tekışık Web Ofset.

Kaymakçı, S. (2009). Yeni sosyal bilgiler programı neler getirdi*? Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Prof. Dr. Reşat Genç'e Armağan Özel Sayısı, Ankara.

Klibeard, H. M. (2002). *Changing course: American curriculum reform in the 20th century,* New York: Teachers College Press.

Joyce, B. and Weil, M. (1996). *Models of teaching. Needham heights*, Mass: Allyn and Bacon.

Malatyalı, E ve Yılmaz, K. (2010). Yapılandırmacı öğrenme sürecinde kavramlar ve önemi: kavramların pedagojik açıdan incelenmesi, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 3*(14).

Martorella, P.H. (1998). *Social studies for elementary school children: developing young citizens*. (2rd Ed.), Prentice Hall, USA

MEB (2005). *İlköğretim sosyal bilgiler dersi, 4., 5., 6. ve 7. sınıf öğretim programı ve kılavuzu,* Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.

Spring, J. (2005). *The American school: 1642-2004,* New York: Mc Graw Hill, Sixth Edition.

Şeker, M. (2010). *Sosyal bilgiler öğretiminde öğrenme stillerine uygun etkinliklerin kullanılmasının öğrencilerin öğrenme düzeyi ve kavram yanılgılarının giderilmesi üzerindeki etkililiğinin araştırılması.* Yayınlanmamış doktora tezi. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Şeker, M. (2013). The effectiveness of education and schooling activities with respect to learning styles on the learning of abstract and tangible concepts of social studies by students, *Educational Research and Reviews*, *8*(14)1082-1093. http://dx.doi.org/10.5897/ERR2013.1506.

Şimşek, A. (2006). *İçerik türlerine dayalı öğretim: kavramların öğretimi*. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.

Şimşek, N. (2008). Sosyal bilgiler dersinde coğrafi bilgi sistemleri (cbs) teknolojisinin kullanılması, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, *16*(1), 191-198.

Özdamar ve Diğerleri (1999). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ali Atıf Bir (Ed.), T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, No: 1081.

Öztürk, C. ve Otluoğlu, R. (2003). Sosyal bilgiler öğretiminde edebi ürünler ve yazılı materyaller. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Turan, İ. (2002). Lise coğrafya derslerinde kavram ve terim öğretimi ile ilgili sorunlar, *G.Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22*(2), 67-84.

Vygotsky, L. S. (1994). The development of academic concepts in school aged children. in R. Van der Veer and J. Valsiner (Eds.), *The Vygotsky reader* (335 – 370), Oxford, England: Blackwell.

Yükselir, A. (2006). *İlköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler programında geçen kavramların kazanımı ve kalıcılığında kavram analizi yönteminin etkisi.* Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Wehman, P. and McLaughin (1981). *Program development in special education*. New York: McGraw Hill.